

Mütercimler, Erol

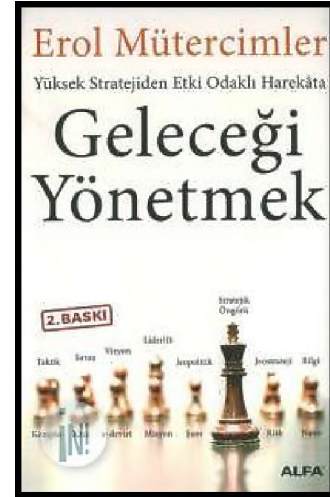
Geleceği Yönetmek: Yüksek Stratejiden Etki Odaklı Harekâta. İstanbul: Alfa, 2006. 754 s. ISBN: 975-297-697-2. Dizin var.

“Bugün bulunduğunuz yeri, yarın olmak istediğiniz yerle kalıcı ve somut bir biçimde bağlantılandırmak.” Nam-ı diğer; strateji. Günümüzün bu kilit kavramını Erol Mütercimler’in *Geleceği Yönetmek* adlı kitabı inceliyor. Strateji teorisini birçok farklı başlık altında ele alan kitap, bu kavramı her yönüyle uzun uzun anlatıyor, güncel konular ışığında tartışıyor ve okuma parçaları eşliğinde hikayelendiriyor.

Mütercimler’in strateji kavramıyla olan kişisel bağlantısını ve bu alanda yaptığı girişimleri anlatan sürükleyici bir giriş yazısıyla başlayan kitapta dört ana bölüm göze çarpıyor. Ayrı başlıklar altında verilmiş olan okuma parçaları, denemeler ve tartışma konuları kitabın okunuşunu kolaylaştırırken onu soyut bir düzlemde, örneklerle donatılmış somut bir düzleme taşıyor. Özellikle güncel konuların seçilmiş olması ise okuyucuda merak uyandıran etkenlerden biri.

Strateji, genellik sanatı anlamına gelen Yunanca “strategos” kelimesinden türemiş. Yani, stratejinin daha en baştan askeri bir kavram olduğunu söyleyebiliriz. Onun askeri ve politik alandan çıkıp ekonomik ve ticari alana doğru kayması ise çok yeni bir gelişme. Ülkemizde ancak geçtiğimiz yüzyılda önemi anlaşılan strateji kavramı, Çin ve Japonya’da çok eski bir tarihe sahip. Bunu antik çağda yaşamış Çinli askeri strateji uzmanı Sun Tzu’nun yazılarından da anlamak mümkün. “Yüz savaşta yüz zafer kazanmak ustalığın en doruk noktası değildir” diyor Sun Tzu, “düşmanı savaşmadan yenmek ustalığın en doruk noktasıdır.”

Peki, Türkiye strateji oluşturma; yani, tarih ve coğrafya analiziyle birlikte olasılık ve riskleri de değerlendirerek geleceğini yönetme konusunda neden böyle geç kalmış? Mütercimler, bu noktada, oyuncaklardan eğitime Türkiye’de gördüğü eksikliklerden bahsediyor. Türkiye’de çocuklara Karagöz-Hacivat gibi tek boyutlu kuklalar sunulurken Batı’daki kuklalar beş parmağa bağlanan iplerle oynatılıyor.

Türkiye’deki eğitim sisteminde düş gücüne yeterli önem verilmiyor. Tüm bunların sonucunda, Türkiye’de geleceği düşleyen senaristler; yani yetkin strateji uzmanları yetişemiyor. Bu nedenle Türkiye kendi stratejisini oluşturamıyor ve dışarıdan ithal etmek zorunda kalıyor. Bu ithal stratejiler de çoğu zaman belirsiz kalıyor. Mütercimler’in diğer ülkelerden verdiği örneklerle bakılırsa, örneğin Rusya’nın sıcak denizlere inme stratejisi tüm dünyada biliniyor. Ancak, Türkiye’nin stratejisi, NATO ve ABD tarafından çok iyi bilinse de, Türkiye’de yaşayan halkın habersiz olduğu bir konu.

Devletlerin dış politikalarının ele alındığı bir diğer bölümde, karşılıklı bağımlılık kavramının incelendiğini görüyoruz. Ulus-devletlerin yerini alan karşılıklı bağımlılıklar, hiçbir ülkenin tam olarak bağımsız olmadığını gösteriyor. Ekonomik ve siyasi ilişkiler fazlasıyla iç içe girmiş durumda. Mütercimler bu konuyu iki ayrı okuma parçasıyla anlamamıza yardım ediyor. “İkiden Çok Devletin Strateji Savaşına Sahne Yapılarak Parçalatılan Yugoslavya” ve “Kosova’daki Kriz” adlı parçalarda büyük devletlerin güç savaşında küçük devletlerin nasıl piyon gibi kullanıldığına tanık oluyoruz.

Kitabın son bölümü, entelektüel insan çağı da denilen 21. yüzyılda bilgi, bilginin yönetimi, entelektüel sermaye ve bilgi savaşları üstünde duruyor. Günümüzde rekabeti sürdürülebilir kılan şey bilgi; bu nedenle bilgi yönetimi artık bir strateji haline gelmiş durumda. Mütercimler, yoğunlaşan bilgi toplumunda, internet ve e-postanın hayatımıza girişinin öyküsünü anlatıyor. Önceleri yalnızca Soğuk Savaş’tan kaynaklanan ulusal kaygılarla planlanmış olan internet, artık günlük yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olmakla birlikte demokratikleşmenin de önemli bir aygıtı olarak görülüyor. e-Devlet, e-ekonomi ve e-ticaret gibi kavramların hayatımıza girmesiyle birlikte her şeyin yavaş yavaş elektronikleştiğine tanık oluyoruz: e-imza, e-fatura, e-seçim, e-oy vs.

Teknolojinin bu denli etkili olduğu günümüz dünyasında savaşın bile şekil değiştirdiğini ve bilgi savaşları çağına girdiğimizi söylemek mümkün. Yani, geçmişte strateji teknolojiyi belirlerken bugün bu durumun tam tersine döndüğü tartışılıyor. Artık savaşlar ulus-devletlerin tekelinde değil; şirketler, terörist organizasyonlar ve daha birçok başka unsur devrede. ABD’de 15 yaşında bir çocuk bile Pentagon’un bilgisayar sistemine girerek çok gizli bilgilere ulaşabiliyor. Teknolojinin ne denli ilerlediğini Mütercimler yine bir okuma parçasıyla anlatıyor. “Yerleşim Bölgelerinde Muharebe” adlı bu parça, şehir savaşçılarından bahsediyor. ABD’nin Afganistan ve Irak’ta denediği çeşitli sistemler, uzaktan kontrollü araçlar, robotlar vs. savaşı yerleşim bölgelerinin

içine taşımış durumda. Silahlar artık hedefi hiç şaşmıyor; nokta atışı yapabiliyor. Savaşlar adeta askeri bilgisayar oyunları gibi yaşanıyor.

Küreselleşme, teknolojik yenilikler, iletişim devrimi ve bilgi toplumu, günümüzü anlamak için kilit kavramlar. Dünya artık küresel bir köy haline gelmiş durumda. Haber akışı sınır tanımıyor. Tek bir pazar haline gelen dünyada, firmalar küresel düşünüp yerel hareket ediyor. Ulus-devletlerin sınırları bile artık fazla önem teşkil etmiyor. Çokuluslu şirketler adeta devlet görevi görüyor. Ve artık büyük balık küçük balığı yutmuyor; hızlı olan yavaş olanı yutuyor. Siyasi, ekonomik, ticari ve diğer tüm ilişkilerin iç içe girdiği böyle bir dünyada da strateji kavramı günden güne önem kazanıyor. İşte böylesine önemli bir kavramı her yönüyle anlamak isteyen okurlar için bir başucu kitabı: Erol Mütercimler'den *Geleceği Yönetmek*.

Zeynep Tuba SUNGUR

Çevirmen

**İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME) Kütüphanesi
ODTÜ-Medya ve Kültürel Çalışmalar Yüksek Lisans Öğrencisi
tubas@igeme.gov.tr**